

29.3.2016

MML 1187/00 08/2016

Oikeusministeriö

oikeusministerio@om.fi

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 14.3.2016 / OM 5/41/2015

LAUSUNTO VESILAIN KÄYTTÖOIKEUSSÄÄNTELYN UUDISTAMISTA VALMISTELLEN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Maanmittauslaitoksen keskushallinto esittää pyydettyinä lausuntona vesilain käyttöoikeussäätelyn uudistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä seuraavaa.

Mietinnössä on ilmeisesti tarkasteltu vuonna 2011 säädetyin ja vuoden 2012 alusta voimaan tulleen vesilain, 587/2011, käyttöoikeussäätelyn suhdetta 2000-luvun alussa säädettyyn perustuslakiin. Tältä osin Maanmittauslaitos ei lausu mietinnön johdosta, koska siinä ei ole kysymys Maanmittauslaitoksen lakisääteisistä tehtävistä. Siltä osin kuin vuoden 2011 vesilaissa säännellään käyttöoikeuksien merkitsemisestä kiinteistötietojärjestelmään (KTJ), mietinnössä ei ole kannanottoja. Sinällään Maanmittauslaitoksessa yleisesti pidetään tärkeänä, että sekä kiinteistöjä että muita rekisteriyksiköitä koskevat käyttöoikeudet ja käytön rajoitukset saadaan luotettavasti sekä riittävällä paikannus-tarkkuudella rekisteriyksikkökohtaisesti KTJ:ään. Tietojen siirtämisen tulisi, mikäli mahdollista, tapahtua digitaalisesti, eikä esimerkiksi niin, että Maanmittauslaitos joutuu paperidokumenttien perusteella tulkitsemaan muualla tehtyjä käytönrajoitusalueiden rajauksia ja jälkikäteen digitoimaan niitä ns. manuaalitekniikalla (viivaseurannalla).

Maanmittauslaitos pitää tärkeänä, että epäselvissä tilanteissa sovelletaan vesilain 17 luvussa säänneltyjä menettelyjä käyttöoikeuksien ulottuvuuden määrittämiseksi KTJ:ään merkitsemistä varten. Tarvittaessa on vesilain 17 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja kiinteistötoimituksia *de facto* pantava vireille. Näin vesioikeudellisissa menettelyissä syntyneiden käyttöoikeuksien sekä käytön rajoitusten tosiasiallista esineoikeudellista vaikutusta ja omistusoikeuden rajoitusten sijainnin paikkatietojen luotettavuutta saadaan vahvistettua.

Maanmittauslaitos lisäksi lausuu mietinnöstä lisäksi seuraavaa.

29.3.2016

MML 1187/00 08/2016

Sivuilla 15 ja 16 luetteloidaan lakiin perustuvia käyttöoikeuksia ja viranomaisen päätökseen perustuvia käyttöoikeuksia. Esimerkiksi VL 10:5 momentissa 1 tarkoitettu oikeus olisi mahdollista esitettyä selkeämmin erottaa sivulla 16 mainitusta viranomaisen päätökseen perustuvasta sanotun lainkohdan 2 momenttiin perustuvasta oikeudesta, joka ei perustu omistajan lupaan.

Jossain määrin mietinnön alkuosassa esiintyy kirjoitusasua, jota välttämättä 10 - 15 vuotta sitten ei usein lainvalmisteluaineistoissa ilmennyt. Kenties näin on haluttu välttää vanhahtavaa kirjoitusasua, kuten nimenomaisesti mietinnön sivun 20 alussa kirjoitetaan. Maanmittauslaitos kuitenkin esittää, että esimerkiksi vesilain mukaisten oikeuksien asemesta voisi kirjoittaa vesilaissa tarkoitetuista oikeuksista. Laki tai säännös ei välttämättä sano, salli, tarkoita, edellytä tai säädä mitään, vaikka sanomalehdissä tällä tavoin kirjoitetaan, vaan laissa säädetään, lailla säännellään tai säännöksessä tarkoitetaan, sallitaan tai edellytetään. Päätös ei ole sellainen ”elävä henkilö”, joka perustaa käyttöoikeuden tai rajoittaa alueen käyttöä (s. 16) taikka kieltää jotain (s. 15). Mieluummin voisi kirjoittaa, että päätöksellä perustetaan, rajoitetaan tai kielletään jotain.

Sivulla 60 olevia rinnastuksia vesilaissa tarkoitettujen käyttöoikeuksien ja KML:ssa tarkoitettujen rasiteoikeuksien välillä Maanmittauslaitos pitää korrekteina. Kirjallisuudessa ja vanhan hallitusmuodon 6 §:n 3 momentissa (17.7.1919) ns. valtiosääntöoikeudellisen pakkolunastuksen rekvisiittia on pidetty neliosaisena, jonka mukaan pakkolunastuksen tulee perustua lakiin, yleiseen tarpeeseen ja viranomaisen yksittäishanketta koskevaan lupaan. Neljänneksi edellä lueteltujen kolmen edellytyksen täytyessä lisäksi pakkolunastuksen kohteesta tulee määrätä omistajalle tai haltijalle täysi korvaus, joka vastaa taloudellista menetystä. (vrt. mietinnön kohdan 10.1 alku sivulla 52, jossa kirjoitetaan perustuslain pakkolunastussäännöksen kolmesta ”tunnusmerkistöstä”) Hallituksen esityksen 1/1998 vp. 15 §:n yksityiskohtaisen perustelun mukaan omaisuuden suoja koskeva sääntely perustuslaissa, 731/1999, vastaa hallitusmuodon vastaavaa sääntelyä (ks. HE 309/1993 vp. s. 62 - 63).

Pääjohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti
Arvo Kokkonen

Maanmittausneuvos

Allekirjoitettu sähköisesti
Markku Markkula